Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA DE VARIOLIS,

Quam

Consensu & Authoritate

GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE IN ALMA EBERHARDINA

PRÆSIDE

DN. RUDOLPHO JACOBO CAMERARIO,

Phil. & Med. Doct. Hujusque Prof. Publ. Ordinario Celeberrimo,

Facultatis Suæ DECANO Spectatissimo,

Dno. Patrono & Praeceptore suo omni observantiæ cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORALI

Summisque in arte Medica honoribus atq; Privilegiis rite & legitime capessendis

publice ventilandam proponit

PHILIPPUS JACOBUS BAUR, Vayhingensis.

Ad diem Febr. MDCCXVII.

Hor. loc. consuet.

TUBINGÆ, Literis JOSEPHI SIGMUNDI.

§. I.

HAud pauci in noſtrâ Medicinâ annotantur atque explicantur morbi, qui vel nunquam vel rarò, Medico practico occurrunt: In quorum numero recenſemus Catalepſin, peſtim, miſerere, ſudorem Anglicanum, affectus ſoporoſos, ſcorbutum in noſtro climate & diabetem ſtrictè ſic dictos, vitiaq; nonnulla Oculorum; E contra ſunt, qui frequentius Medici expoſcunt Operam, in quibus numeramus febres intermittentes. Frequentiſſimè autem omnium occurrit morbus ille, qui jam per aliquod tempus penè per totam Europam graſſatur, in nonnullis Regionibus ſic ſatis mitè ſuos tractans ægrotos, in aliis autem ferocius ſe habens, cùm non tantum in plebe ſed & inter Magnates & Principes perſonas, tenellas pariter atque adultas funeſta veſtigia haud rarò poſt ſe relinquat.

II.

Communiter ille Variolarum nomine innoteſcit, cumque juſſu Gratioſæ Facultatis Medicæ, in perantiquâ univerſitate noſtrâ Eberhardinâ, mihi injunctum ſit, Diſſertationem Inauguralem conſcribere, thema hocce præ reliquis elegi, ſperans fore, ut tanto benignius excipiatur, quò magis morbus hic eſt Univerſalis atque ejus indolis, qui interdum, niſi peritâ tractetur manu medicâ, damna pariter atque incommoda haud contemnenda excitet, niſi æger plane de vitâ periclitetur.

III.

Eſt autem fœdus ille morbus nulli parcens ſexui, nulli ætati, nulli conditioni, referendus inter acutos, cum utplurimum ante tri-

gefimum, imo interdum ante vigefimum terminetur diem. Incipit plerumque commotione quâdam febrili plus minus intenfâ, cui concurrunt pandiculationes, fomnolentiæ, palpitationes Cordis, Inappetentia, & præcipuè folidorum anorexia, refpiratio citata & quafi fuffocativa, pruritus totius Corporis vel partis alicujus, præfertim pedum, manuum, Oculorum, Ofcitationes, horrores, Calores; In plethoricis nonnunquam hæmorrhagiæ, vel hæmorrhagica fymptomata obtingunt, quæ fefe produnt in Capite Cephalalgia, tinnitu aurium, ftridore dentium, rubore oculorum, lacrymis involuntariis; In organo fpiritali tufficula atque raucedine fe manifeftant, illis autem, quorum primæ viæ fcatent faburra, Vomitus atque Diarrhoea accidit, quæ pro circumftantiarum ratione falutares funt, vel minus tales.

IV.

Alii e contra fpafticis conaminibus tentantur, pavore inter vigilandum atque terrore inter dormiendum, tremore artuum, fubfultibus tendinum, qui fæpe ad Convulfiones usque intenduntur, nec eft, quod illas metuas, fi mox erumpentibus Variolis emanent. Hæcque funt præter propter fymptomata, quæ difficulter erumpentes Variolas præcedunt, indicant atque concomitantur.

V.

Nam ubi placidam atque tranquillam horum exanthematum expulfionem natura tentat, hæc talia vel minimê vel rariffimê feu ad minimum mitius & parcius vifuntur, potius fine præviis ullis pravis fymptomatibus apparent maculæ, atque fubinde cutis tactui fentitur afpera, quæ fenfim fenfimque tardius citius elevatur hinc inde in acuminá, monftrantque in fuperficie cutis, quoad molem, grana papaveracea, quoad colorem, rubedini albidæ appropinquantia, quæ indies incrementum capiunt notabile, donec bafis latius fefe expandens atque in medio punctum aliquod faftigiatum exfurgat, in eam magnitudinem, quæ in non Confluentibus lentes vel maximas fuperat, tum Circulus in bafi fuperveniens rubeus atque acumen aliquatenus fubfidens monftret, quod ulcufcula hæcce fcabiem humidam facilè mentientia, maturitatis fuæ gradum fummum adepta fuerint, tum ubi res benè procedit, pulchrè & cito exficcantur atque fub fpe-

cie

cie ſquamarum craſſiuscularum, ſine ulla foveolarum relictione, decidunt.

VI.

Hæc talia eveniunt, ubi natura ſuum, quod debet, facit officium, & ubi Medicus illam nec remediorum copiâ, nec præpoſterâ methodo turbat, externaque rite ſunt comparata; *Car alors la nature ſeule tirera le malade d' affaire, ſi on la laiſſe agir, ſelon Helvet. pag. 255. dans ſon traité des maladies les plus frequentes.*

VII.

Contraria autem methodo res evenit, ſi vel morbus populariter graſſans ex aëris prava diatheſi, vel, ſi mavis, calidâ humidâ conſtitutione, putreſcentibus effluviis repletâ, exaſperatur, vel maſſa ſanguinea, variis quisquiliis & humoribus acribus turgens, in deſpumatoriam ferocientem fermentationem cietur, vel ubi viſcus aliquod nobile ex. gr. pulmones, labem aliquam notabilem ante invaſionem patitur.

VIII.

Cum jam filum diſſertationis delatum ſit ad cauſas, dictumque, quod vel in Corpore noſtro vel extra illud Variolarum cauſa quæratur a variis varia; ideo paucis recenſebimus varias hac de re authorum ſententias. Quemadmodum in multis aliis, ſic & in noſtro morbo, cauſæ ſunt valde obſcuræ, quæ obſcuritas anſam dedit vel Exercitatiſſimis Medicis in multas abeundi ſententias.

IX.

Sunt enim, qui nihil dicendo tamen aliquid dicere credunt, dum certæ aëris diatheſi unicè cauſam adſcribunt, cum tamen ex hac ſententia omnes homines, variolas nondum paſſos, indiſcriminatim invadere deberent; alii ſpecialius diatheſin illam exprimunt, allegando aerem, variis putreſcentibus atque fermentativis exhalationibus infectum, concurrente calore humido.

X.

Nonnulli ad particulas venenoſas confugiunt, alii in æthera volando, peregrinum ætherem pravorum ſymptomatum atque exanthe-

anthematum architectum in scenam producunt; forsan ab influxu astrorum ipsum derivantes.

XI.

E contagio, cujus tamen propriissimam indolem explicare nequimus, res certius est deducenda, dum effluvia fermentescentia poros vel pulmones subeunt, inque Massâ Sanguineâ despumationem fermentatoriam eamque exanthematicam producunt.

XII.

Et quemadmodum hi in aere piscantes in varias scinduntur hypotheses, ita illis evenit, qui intra corporis nostri pomœria causam indagant; Inter quos sunt, qui præter multos alios morbos, sic etiam hunc vermibus eorumque Excrementis, Massam sanguineam conspurcantibus, in acceptis referunt.

XIII.

Alii causam rejiciunt in illum sanguinem, qui post partum in Vasis. Umbilicalibus fœtus remanet, unde illius expressionem, ante ligationem atque abscissionem institutam, pro universali præservativo habent, ubi autem hæc expressio fuit neglecta, Vesicatorium umbilico impositum idque ad præcavendum & curandum egregie conferre asserunt ex hypothesi.

XIV.

Reperiuntur, qui non satis expurgato meconio in illis cellulis, quas Colon prope suam Valvulam atque processum Vermiformem format, indurato assignant, ubique illud abusu esculentorum, potulentorum, animi pathematum vel ab extus suscepto contagio extricatur, atque actuatur, tum istas excitare commotiones in persuaso habent.

XV.

Alii in renibus succenturiatis, qui in infantibus excrementitiis humoribus turgent, malignam hanc causam latitare sibi persuadent, quos, sanguini si confunduntur, tragœdias hasce ludere dicunt.

XVI. San-

XVI.

Sanguinis menſtrui venenoſitas, quondam acriter impetita, hîc pariter â nonnullis in ſcenam producitur, cum putent, quod nullis remediis corrigi poſſint, quæ in utero materno non potuerunt non fœtui communicari, & intimè inſinuari.

XVII.

Alii non tam profundè in Corpore noſtro cauſam latitare arbitrantur, ſed illam glandulis ſubcutaneis impactam hærere autumant, quæ ab impedita tranſpiratione nunc & tunc augeatur, atque â Cauſis internis vel externis, quas prolixe allegavimus, extricari fermentum iſtud varioloſum aſſerunt; alii aliunde deducere nituntur, quæ omnia exponere nimis longum foret.

XVIII.

Cuique liberum relinquimus in tam largâ cauſarum ſegete eam ſeligere, quæ ipſi creditur probabiliſſima, namqne juxta Sydenhamium non cognitione cauſarum, ſed methodi convenientis & Experientiæ comprobatæ cognitione, affectuum plurimorum curatio abſolvitur: Sufficit, quod hypotheſis ſola, dummodo ipſi non ineptè ſuperſtruamus medendi methodum, hactenus non tantum obfuerit, quin etiam multi curati fuerint & adhuc curentur â Medicis, qui Varioloſum ægrum multis remediis iisque præpoſteris non turbant; nobis enim inſidet illa opinio, quod blandiſſima eaque parcè adhibita, ſi illis planè opus eſt, ſint optima, nam ſubinde pene ſine remediis emergunt multi varioloſi.

XIX.

Itaque paucis etiam ſubjungam methodum, quam optimam obſervavi, hunc morbum probè curandi. Utplurimum in principio Variolarum oriuntur motus febriles, qnibus cum natura utatur ad augendas ſecretiones & excretiones, morbusque noſter omnino debitam excretionem requirat, tantum abeſt, ut hi ipſi inſultus febriles planè ſint ſupprimendi, quin potius blande fovendi, atque, ubi nimia ferocitate ſæviunt, in ordinem reducendi.

XX. Hiſce

XX

Hisce junguntur Vomitus atque Diarrhœa, quæ itidem minime adſtringentibus compeſcenda ſunt ab initio, quin potius, ubi intra debitos terminos hæc talia eveniunt, certo ſperare licet, quod & citius & tutius æger evadere poſſit; Interim ubi tam febris quam vomitus atque diarrhœa poſt plenariam eruptionem moleſti eſſent, tutiſſimè adhibentur pulvisculi abſorbentes ex Cryſtallo, ♁ diaph. Cinnab. Occ. ♋. CC. uſt. commixtis, quibus pro rei exigentia vel tantillum Theriacæ Cœleſtis adjungi poteſt, ubi autem potiuncula magis arrideat palato ægroti, aq. plantag. ſambuc. nymph. lactuc. Card. ben. cum Syr. papav. err. addito tantillo pulviſculorum memoratorum, atque extracto Croci vel Eſſentiæ myrrhæ, ne retrocedant. Sint autem hæc duo ultima in doſi parciore. Atque hac ratione ſpero fore, ut ſine ulteriore magisque coacto apparatu, hæc ſymptomata debellari poſſint, niſi tardius Medicus ſupervenerit atque inflammatio imo exulceratio intus facta fuerit profundior.

XXI.

Ubi adſtrictio alvi tempore eruptionis ſeſe monſtrat, tantum abeſt, ut alvus ſit proritanda, ut potius inter bona ſigna utplurimum numeretur; obſervantur enim ægri, qui per integrum octiduum alvum non exonerarunt, illamque ipſam adſtrictionem cum euphoria tulerunt. Ubi autem quotidie vel alternis diebus fêces alvinæ debitè exonerantur, tanto melius eſt, ſimul ac autem ſua ſponte variolæ exſiccatæ decidere incipiunt, & alvus diu fuit clauſa, nihil impedit alvum per intervalla ſolicitare cibis lenitivis, atque ſalibus digeſtivis, cum tantillo rhabarbarino ſtimulo.

XXII.

Tuſſis, raucedo & reſpiratio difficilis ægrotos quosdam fatigant, ideo exhiberi poteſt mixtura ex aq. ſcabios. hyſſop. bellid. cum Sir. de eryſimo Lobel. Hysſop. liquirit. addito pulviſculo abſorbente, nunquam autem in ejusdem caſibus negligerem parcam doſin Croci vel Eſſentiæ vel extracti huic addere, cum Crocus ſit anima pulmonum, atque à multis egregiis Practicis tanquam peculiare remedium laudetur,

tur, variolaceam, ſic dictam, Venenoſitatem compeſcendi, atque Exanthematicas efflorеſcentias blandè promovendi. Schenckius ſpecificè laudat decoctum raparum cum ficubus. Aliquid boni etiam præſtat decoctum hordei cum tantillo radicis altheæ.

XXIII.

Ubi pavores, ſubſultus tendinum, **das Zucken der Sehn-Adern/** atque Convulſiones, vel adſunt, vel inſtant, optimum eſt, confugere ad nervina & antispaſtica, junctis nonnullis remediis, quæ ſpecificè convenire obſervantur, e. gr. aq. fl. til. ceras. nigr. pœon. patalys. quibus, ſeorſim, vel conjunctim ſumtis, inſtillantur paucæ quædam guttulæ Liq. CC. Succinat. quæ edulcorari poſſunt, ſyr. fl. pœon. rub. id. fl. tunic.

XXIV.

Pro potu ordinario ſint ſpecies ſimpliciſſimæ, nonnullis, imo plurimis, per totum morbi decurſum ſufficit decoctum tenue ex anis. fœnicul. CC. uſt. addito ficu, ubi organum ſpiritale patitur, & ubi urinæ ſecretio difficilior, addatur parum radicis ſymphyt. de quo æger calidiuſculè ad ſatietatem bibat. Cum autem modernum ſeculum potui calido ſit valde aſſuetum, tenuia infuſa theiformia ex betonic. & Veronic. fl. papaver. err. pœon. til. betonic. additis vel omiſſis radicibus graminis, & Sarſaparill. ab initio usque ad finem bis terve per diem utiliſſimè continuantur, ita enim ſanguinis visciditas diluitur, acrimonia ſubigitur, mador diapnoicus promovetur, & cum madore efflorеſcentiæ pulchrè egrediuntur, quibus benè procedentibus pavores evaneſcunt, ſubſultus tendinum egregiè compeſcuntur.

XXV.

Convulſiones autem non adeo timendæ ſunt ſub hoc ipſo regimine, dummodo memori mente teneatur, quod ut omne nimium naturæ inimicum, ſic præcipue in hoc morbo, tam regimen ſudoriferum, quam admiſſum frigus multis obfuit, & ad orcum detruſit; ubi enim extus focus nimium fervet, atque æſtuans aer inſpiratur, ſtragulis ſpiſſis ægrotus, febrilibus commotionibus jam ſatis ſuperque æſtuans, operitur, ſpirituoſa calida ſicca, larga manu

intus exhibentur, non poteſt non, quin multa triſtia, vixque iterum coercibilia, oriantur ſymptomata, Variolæque loco eruptionis blandæ atque facilis difficulter exeant, vel plane, ſi jam egredi inceperunt, remeent, fauces exſiccentur, proinde, ubi jamjam apparent Ulcuſcula, ſeu ſcabies Variolacea, nullisque pravîs ſymptomatibus ſtipantur, multò magis opus habent bonâ diætâ, quàm multis remediis.

XXVI.

Interim, cum aliquid dandum ſit ſolicitudini matrum, atque flagitantibus amicis, imò ipſi morbo, ſaltim ne noceamus, exhibere debemus remedia, ſint autem illa tutiſſima; Conſultius enim eſt, paucis atque fidis remediis inſiſtere, quam multis atque fallacibus: Inter quæ eminet prædictum infuſum theiforme, horis matutinis, atque veſpertinis, nocturno autem tempore pulviſculus ex ♁ diaph. vel Bezoard. mineral. pulvere pannon. rubr. March. epilept. ſpecif. Ceph. Mich. cum tantillo ſuccini & nitr. ♁iat. & ſic usque ad maturationis tempus pergito: non eſt, ut moneam, pulvillos illos facilè aquis poſſe immiſceri, atque ſyrupis, ut dictum eſt, edulcorari.

XXVII.

Multa adhuc dantur remedia, quæ tanquam ſpecifica ab authoribus citantur, quorum nonnulla hic recenſere volumus. Gallus B.·. methodo nobis inſolitâ & popularibus noſtris paradoxâ, ab initio laudat venæ ſectiones iteratas & *enſuite il faut donner chaque matin pendant trois jours la doſe de douze grains de poudre de Vipere dans un bouillon. S'il y a lieu de craindre, qu' il ſe faſſe, ou qu' il commence a ſe faire un transport au Cerveau, il faut ſaigner au pied, & donner ſelon, que le Medecin le trouvera a propos, aux enfans jusqu' a trois dragmes de vin emetique, a ceux, qui ont quelqu' age, jusqu' a une once. Il ne faut pas donner de remedes Cordiaux de peur, qu' ils n'augmentent la fermentation, le malade doit uſer pour breuvage ordinaire de ptiſane d'orge, a laquelle il faut meler quelques gouttes d'esprit de Souphre, ou d'esprit dulcifié de ſel ou de Vitriol.*

XXIII. Sy-

XXVIII.

Sydenham commendat, in Variolarum anomalarum constitutione, spiritum Vitrioli, tanquam revera specificum, exhibendum cum cerevisia tenui ad gratam aciditatem, in perdomandâ caloris ferociâ & putredine oppugnandâ. Helvetius Syr. Cordial. de Contrajerva, & ptisan. Cordial. de eâdem præ reliquis per decursum Variolarum laudat. Waldschmidius *pag. 371.* ait: Utimur quodam remedio in formâ liquidâ, quod à primis statim diebus, usque ad finem, in adultis ad Cochleare unum dari potest, quo ipso puto reconvalescentiam, divinâ adjuvante gratiâ, certè promitti posse; ut ut gravissima sint symptomata. Hoc ab ipso occultatum remedium nihil aliud esse dicunt, quam Tincturam aquilegiæ saturato purpureo vel cœruleo colore: alii idem de bellidis rubræ efficaciâ asserunt.

XXIX.

Peculiarem methodum, Mercurium & Antimonium præparandi, docet Bohnius *in dissert. de Variolis*, de quibus magnificè loquitur, non enim veretur asserere, perfectam & radicatam Variolarum curationem, ut & cœterorum morborum lympaticorum, in his ritè paratis primum, hinc myrrhatis consistere.

XXX.

Ubi Medicus aggreditur ægrum, in quo vel â præposterâ methodo Variolæ vel incipiunt retrocedere, vel jam jam retrocessere, penè unanimi consensu confugiunt Practici scopo externo ad vesicatoria: Notandum autem, post vesiculas factas ulcuscula per aliquot dies servanda esse aperta, & lymphæ affluxum aliquandiu citra noxam continuari posse & debere. Interno scopo egregiam commodant operam semina expulsiva formâ emulsivâ exhibita, quibus in parcâ dosi sociari possunt myrrhata & pulveres absorbentes bezoardici; Interim, sub hoc ipso regimine, ægro nunquam denegatur largior potus, præcipuè calidus, cum tranquillâ in lecto continentiâ.

XXXI.

Nonnulla restant, quæ haud insuper habenda, inter quæ eminent oculorum vitia, quæ obtingunt vel in bulbo, vel ipsam iridem tan-

tangunt, interdum palpebræ vel glandulæ ſunt obſitæ, cum utpluri-mum relinquant, ſi non planè depravatum viſum, tamen aſpectum fœdum, quibus occurrere & Medici officium & ægrotantis preces expoſcunt. In anteceſſum monemus, quantum poſſibile ſibi temperet Medicus, ne remedia hoc in ſtatu applicet oculis, niſi urgeat neceſſitas, facilius enim leviora ſymptomata, naturæ relicta, evaneſcunt ſuâ ſponte, quæ Collyriis tentata exaſperantur, interim ne Medicus hâc in re otioſum agat ſpectatorem, præſcribat remedia experta; inter illa autem elucent, aq. ros. Euphras. plantag. Chelidon. aquileg. bellid. cum tantillo Croci, quæ plus præſtant, quam multa alia: ſi in oculis ulcuſcula relinquuntur, unguentum de nihilo, vel ſimpliciter unguentum album, cum vel ſine Camphorâ & Croco abundê ſufficit, præcipuè ubi ſub finem illorum ſubjungitur purgans, de quo paulò poſt noſtram dicemus ſententiam.

XXXII.

Nullâ autem re certius oculorum vitia præoccupantur, juxta Stahlium, quam ſi lintea, Spiritu vini camphorato crocato largiter imbuta, ſed quoad propemodum ſicca ſentiuntur ſepoſita, tunc demum oculis ſuperponantur. Ubi tamen etiam interceptio fulgidæ lucis oculos percellentis: cautio â ploratu: abſtinentia â frictione oculorum, eximium ſibi locum vindicant. Vel ſi ſæpius lac maternum calidè ipſis inſtilletur oculis; vel ad modum nutricis, cujus meminit Cent. 1. hiſt. 21. Barthol. quæ dolore Infantis commota, linguâ propriâ oculos pueri periclitantes lingebat, ſicque, reſeratis oculis, abſtersâque ſanie, oculi ſervabantur integri.

XXXIII.

Foveas atque Cicatrices in puellarum facie, præſertim ſolicitudo matrum extimeſcit, de quibus præſervandis variæ circumferuntur methodi; nonnulli jubent, ut Variolæ, præcipuè autem confluentes, inſtrumento ferreo vel aureo aperiantur, quæ apertio quibusdam utique profuit, in aliis autem, etiam apertis Variolis, tamen remanſerunt tetra veſtigia atque Cicatrices, propterea multi hanc ipſam apertionem reſpuunt, atque præſidium quærunt in unguentis atque Linimentis: quamvis ſi litus emanere poſſint, naturæque res re-

linqui,

linqui, melius omninò esset, juxta, & itineribus & omni elegantiori eruditione, atque experientiâ medicâ celebrem, Lentilium *in Eteodr. p. 1102.*

XXXIV.

Nobilis quædam Matrona mihi suos monstravit Infantes, quorum facies Variolarum erat refertissima, ipsi inungebat pinguedinem, quæ ex pede bovino, aquâ simplici probè decocto, supernatabat, & hâc methodo obtinuisse credidit, quod facies nullis fovearum vestigiis fuerit deturpata; alia remedia apud River. reperire licet.

XXXV.

Ubi acrimonia nimia adhuc oberrat in sanguine, atque præposterâ methodo Variolæ tractatæ fuere, relinquunt etiam ulcera cacoëthica, quæ peculiarem atque promtam, ne in fistulas abeant, vel ossibus cariem inducant, requirunt operam, in quibus itidem præter manum Chirurgicam intus prosunt laxantia atque purgantia, jamjam tradenda.

XXXVI.

Multi ægri, è Variolis erumpentes, nimis cito aëri frigido sese exponunt, atque sub initio invasionis, imò & in ipsâ maturatione, diapnoico regimine sese subducunt, ideo scabies fœcunda, hinc inde in corpore, præsertim pravis humoribus turgido, propullulat, interdum sic satis in ipsâ curatione rebellis. Huic malo, ut & plurimis aliis, inter quæ numeramus Vitia oculorum, ulcera, atrophiam, phthisin, pleuritidem, diarrhœas, lassitudines, medetur, ubi, superato morbo, in complimentum curæ, pro conditione ægri, laxans vel purgans exhibetur, atque justis intervallis, si opus est, repetitur; ubi autem scabies vel ulcuscula aliquandiu ægrum jam vexarunt, atq; causa altius ipsi sanguini est innidulata, per epicrasin purgans est adhibendum, subjunctis tum demum nonnullis remediis, hisce exulcerationibus specificê debitis; Quippe in horum remediorum dextro usu, annuente Numine, spem nostram ponimus. Hæc sunt, quæ pro nunc paucis in medium proferre voluimus, multa specialissima annectere potuissemus, nisi temporis nostri ratio fuisset habenda, quæ non permittit, tractatum integrum adornare.

XXXVII.

Subjungam tamen adhuc nonnulla curiosa, quæ non ex propriâ observatione, sed ex Lectione Optimorum Practicorum excerpsi; quemadmodum natura in multis rebus, sic neç in morbis, semper eâdem incedit viâ; ita id præcipuè etiam in Variolis evenire solet. A fide dignis mihi relatum est (imò & mihi tale exemplum in nostro Ducatu videre obtigit) quod Infantes aliquando diebus æstivis, & matutinis & vespertinis horis in Saxoniâ, in Galliâ Narbonensi, in plateis indiscriminatim observati fuerint oberrare, sine subsequentibus pravis Symptomatibus; In Græciâ autem juxta Riverium id communissimè ob cœli clementiam evenire solet: Idem etiam obtigit in Americâ ante adventum Hispanorum, in quibus Regionibus Medicorum curam non meruerint.

XXXVIII.

In Islandiâ grassari scribuntur anno quovis vigesimo recurrente, persuasique sunt Incolæ, qui tum variolis non laboraverit, annum vigesimum abinde non excessurum, sed terminum recurrentem non attacturum.

XXXIX.

Observati fuerunt ægri, qui alterâ parte Variolis, alterâ morbillis fuerunt obsessi; in aliis sese sociabant Variolis petechiæ.

XL.

Wedelius annotat gemellos, fratrem & sororem, hanc Lipsiæ, illum Wittebergæ, Variolis infestatos fuisse uno eodemque tempore; cui accedere potest, Variolarum contagium sympathicum ex *Obs. XII. Cent. II.* Pechlini.

XLI.

Inter curiositates nocuas pono intempestivum illud studium, Variolas ad partes ignobiliores, scilicet pedes, quotidianis pediluviis derivandi, ne deturpetur facies, hâc enim ratione Virgo Belgica faciem pulchram conservasse legitur, succedente pedum paralysi incurabili.

XLII.

Horſtius miraculi inſtar annotat, linguam Varioloſi ad radicem usque putrefactione abſumtam renatam fuiſſe.

XLIII.

Obſervationi commendamus, utrum verum ſit nec ne, quod Gallus quidam Mr. B.·. *dans ſon traité nouveau des Medecine p.* 337. ſtatuit. *Si le fœtus a été conceu ſur la fin des menſtrues, il recoit une grande quantité de ce ferment, & ſes parties heterogenées ſe melent avec la maſſe du ſang comme une matiere etrangere, & ſe fermentent avec le ſang par le mouvement, que leur donne une cauſe evidente.*

XLIV.

Quemadmodum ſunt, qui apertione Variolarum atque variis inunctionibus foveas præcavere ſtudent; ſic etiam dantur, qui cauterio actuali id obtinere tentant, dum titione cacumina adurere jubent; *E. N. C. 2. 9.* matureſcentibus lamina ferrea candens ſuadetur admoveri è propinquo, ita ut facies benè incaleſcat, ſic à celeriori exſiccatione non relictum iri foſſulas. Alii colores rubros lecto circumponunt viſuique offerunt, ut blandior fiat eruptio; alii oculis admovent aurum, ne detrimentum capiant.

XLV.

Stahlius, in diſſertatione de Variolis & morbillis, peculiarem planè methodum Gundelsheimianam citat, Mannam atque Caſſiam alternis diebus exhibendo, quâ medicatione, per plures dies alternos continuatâ, aſſequitur tam decurſum, quam exitum horum exanthematum adeò ſimplicem atque ordinatum, ut patientes communiter orthoſtadiâ (modò intemperantia abſit) prudenter uti & gaudere poſſint, & omnia ita ſine ullis incommodis rectiſſimè procedant atque decedant.

XLVI.

Multi præſervationem tanti mali variis remediis obtinere ſtudent, mirèque hoc fine laudatur â Bohnio & in Ephemeridibus Mercurius dulcis. Imò mihi notus eſt amicus, qui confidenter aſſerit, ſe

rit, se nonnullos auro per alcali (juxta modum, quem didici ab Archiatro Bada-Durlacensi Felicissimo, Dn. D. Eichhrodt.) soluto præservasse, inter ipsos variolosos in variis locis graviter & leviter decumbentes versatos, sine ullis Variolarum indiciis, multò minus vestigiis. Nos autem, quantum in nobis est, intempestivum illud præservandi officium, inprimis inteneriore ætate dissuademus, nisi quis malignam Epidemiæ constitutionem declinare, & meliora tempora expectare confidat. Cum enim tria illa, à Stahlio adducta argumenta, subsint, nempè primò, quod nemo, quamdiu etiam vivat, immunis esse possit, quin semel hunc morbum experiri metuat. 2. tenerior ætas ordinariè minus periclitetur & facilius superet, 3. adulta è contra omnibus modis majus periculum hinc adeat: longè certè consultius arbitramur, in juventute huic malo sub fiduciâ justâ animum submittere, quam totâ suâ vitâ metus hujus mortis servum esse.

XLVII.

Sydenham ait: Raro admodum Variolæ interstinctæ sui relinquunt vestigia, atque illæ fermè solæ, quæ sex postremis anni mensibus invasere, cum, quæ hos præverterint, nullas cuti notas imprimant, nisi fortè confluxerint. Waldschmid autem asserit: Variolæ, quæ sex postremis anni mensibus invadunt, nullas post se relinquunt foveas. Harum litem sola praxis clinica dirimere potis est, cum sex anterioribus & posterioribus mensibus cutem Variolosorum foveis infestatam fuisse, creberrime observetur.

XLVIII.

Illud quoque prætenditur, lunâ decrescente erumpentes Variolas utplurimum benigniores esse iis, quæ lunâ crescente prodeunt; & periculosius laborare illos, quorum parentes Variolis malè mulctati fuerunt olim.

XLIX.

Ex disputatione Excell. D. Præsidis *de Lue Vaccarum* constat, Febrem harum fuisse observatam exanthematicam; dubiè tamen, utrum paucæ, quæ cum pustulis evaserant, scabiem potius, an Variolas per cutem exhibuisse fuerint dicendæ. Scilicet, quàm universalis,

quàm

quàm Essentialis sui fuerit, quas circumstantias habuerit, pustularum eruptio, nondum satis tunc constabat. At verò Celeb. Lentilius, ante triennium cum Serenissimo Principe Hæreditario (cui salutem Deus!) Hagæ Comitum in Batavis commoratus, quo tempore lues ista inter armenta grassabatur, Physico ibidem Dn. Windhaussen, perlectis, quæ ad Senatum de eâ relata erant, asserere non dubitavit, morbum esse ipsissimas Variolas, adeò concordabant omnia, modus invasionis, augmenta, status, declinationes, eruptiones pustularum, salivatio, constipatio alvi, æstus ac primò horror, quasi febrilis, sitis & plura: Ex post facto confirmatus verbis Ramazini *in app. E. N. C. Dec. 2. ann. 9.* Tubercula, quæ in capite, collo & cruribus pecudum visebantur, revera Variolas fuisse, licet profectò asserere, quandò nec figurâ, nec colore, nec liquore in illis contento, nec magnitudine, nec modo, quo solvebantur, post suppurationem nigrâ crustâ superstite, quidquam â puerorum Variolis discrepabant.

LIII.

Hanc sententiam Societas nuper modò Medica Genevensis suam fecit, & singulari specimine parallelismum exhibuit notabilem, eundo per singulas comparationis partes, & monstrando convenientiam tantam & talem, inter pustulas utriusquè luis, boum & hominum, variolaceæ, præter tamen ineptitudinem & difficultatem, quæ in illorum sanguinis spissitudine & cutis densitate constituitur, ut suam medendi Variolis methodum, reprobatis antidotis calidis, temperatam ipsis accommodare non dubitaverit: (Nisi quam reformationis suspicionem relinquant ex Giorn. d' Italia *Tom. XIX.* Vermiculi, & Variolas totidem faciant Gallas. Quales autem illi? An peregrini? quia per Contagium accedere videntur. Cur non domestici, concreati, hæreditarii, qualicunque excitandi occasione, Vallisnieri? vel Leuwenhœckii fortè seminales, quorum in Conceptu non fuit usus, in fœtu plus minus superstites, vel tandem, semel, excutiendi? per modum fictionis pro fictione: ut alibi B. L.

LIV.

Confirmavit Thesin Laud. Societas exemplo ovium, præter

ſcabiem Variolas ipſis aſſignans, vel creditam earum ſcabiem Variolas declarans, epidemiam modò benignam, aliâs malignam ovium luem ſimiliter Variolaceam deſcribendo. Sic forſan & illa Felium ſcabies epidemia, quæ legitur in E. N. C. in cenſum Variolarum veniet, ſiquidem ſtragem edidit ingentem, puſtulas autem habuit per caput & collum vel ſaltem, vel maximè. Aliàs prædicatum ſcabioſi vel tineoſi tulit Canis: Et grex totus in agris Unius ſcabie cadit & porrigine porci.

LV.

Sebizius olim non defuiſſe ſcripſit, qui Variolis etiam laborare bruta voluerint, verum ipſe humanæ ſpeciei proprias aſſeruit, ad Experientiam tunc provocans, quâ obſervatum non fuerit, quod illa Variolis fuerint detenta. Analogiam addidit ex *Arle*, bruta etiam non ita menſtruum fluxum pati, ac mulieres, ſed parcius & rarius. Scilicet ſuperfluiditates ipſis non eſſe purgandas ſed præoccupari per ſimplex & laborioſum vitæ genus, vel conſumi converſione in pilos, vel cornua, ungulas, ſquamas, cortices, pennas &c. Qui frequentiam & diverſitatem morborum in corpore humano præ brutis non tam in materia, quam in principio diſtinguente, conſtituit Stahlius, frequentem hominibus monet eſſe febrium proventum, quæ ê contra inter bruta vel planè non, vel certê rariſſimis & verè dubiis exemplis, obſervantur. Familiariores ſunt brutis ſqualores cutis & fœditates ulceroſæ, ſcabioſæ. Non tamen illo more, quo hominibus obtingere ſolent, ut peculiares partes ſeorſim prehendant, ut caput, faciem ſeorſim, aures privatim, &c. imo nemo non videt, quod etiam hujusmodi affectus brutis facilius eveniant ab externis cauſis, quam internis: quod ipſum de hominibus pari modo dici minimè poteſt. P. Wolff. Phys. hipp. *p. 30*: Etenim experientiâ notiſſimâ, dolendâ quidem, villici & opiliones teſtantur, ſæpius Variolas epidemico contagio totos ovium greges inficere & perdere; quas facilius æſtate, quam hyeme, propter tranſpirationem inſenſibilem, in hac imminutam, ſuperant. Qualia quidem ulteriori obſervationi modò relinquimus; interim tale quid præ oculis habuiſſe videntur illi, qui vervecem in cubi-

culo

culo variolandi tenuerunt, ut ſcilicet in ipſum transplantarentur Variolæ. Quid verò in aquâ infuſionis ovilli ſtercoris invenit A. Pitcarne, ut eam ad variolas bibendam daret, qui artem medendi eſſe nullam voluit, ſed talium modo memoriam, quæ caſus, uſus morbo utilia oſtendit?

COROLLARIA.

1.

Paracentheſin in aſciticâ ſexagenariâ ſymptomata mitigaſſe, non autem vitam ſalvaſſe, obſervavi.

2.

Vulnera etiam tendinum in manu, ſolâ aquâ phagedenicâ & fotibus calidis, ſine amiſſione motûs intra breve temporis ſpatium curata eſſe, à Viro fide digno mihi relatum eſt.

3.

Moxam germanicam dolorem iſchiadicum brevi temporis intervallo mirè ſuſtuliſſe, aſpexi: Sic & in Podagra exoptatum effectum edidiſſe, mihi relatum eſt.

4.

Moxa eundem uſum habet in tumoribus genu fungoſis, cujus applicationem & effectum pariter ſumma cum admiratione intuitus ſum.

5.

Cachexiam cum valde tumido ſcroto, pene, abdomine, pedibus & cruribus, concurrente febre, poſt pauca remedia, largiſſimis narium hæmorrhagiis, ſubjuncto decocto purgante, in milite curatam ſcio.

6.

Præter ſalivationem Mercurialem dantur adhuc aliæ, e.g. ab ipſis Variolis, quibus fauces infeſtantur, ſaliva multa profunditur, qui proin certius evadere dicuntur. Porro qui feliciter dentire ſolent Infantes etiam ſubinde per aliquot ſeptimanas largiſſimum Ptyaliſmum patiuntur. Apophlegmatizantia, & præcipuè pyrethri radix, & fumatio tabaci, multam proliciunt ſalivam, prout omnibus notum eſt.

7.

Curioſa eſt, abuſivè ita dicta, ſalivatio narium, ope gummi guttæ vel præcipitati Mercurialis excitata, cujus meminit Laudatus Lentilius in nun-

quam satis laudando *Eteodr. p. 1293. 1297. 1306.* Huic geminum exemplum extat in utilitate philosophiæ experimentalis Boylei *p. 346.* in aliis locis vocant die Flüß abzäpffen.

8.

Curiosa item & rara est observatio, quod quidam Nobilis, architecturâ civili & militari excellens, vernales atque autumnales largissimas, sine hyperbole, salivationes passus fuerit ex abusu, uti putat, pulveris tabaci hispanici, nimirum quia subinde recurrebant illius usu, omisso autem illo etiam salivationes remittebant, nec per se redibant; quæ, etiamsi æger diebus noctibusque frigidis in plateis obambularet, tamen non nisi peractâ periodo quindecim, imo plurium dierum intermittebant, & quidem cum Euphoriâ.

9.

Medicus quidam longævitatem mirè anhelans illam obtinuisse credidit, sumto ex triplici regno præsidio. Auri frustum perpetuo in pectore gerebat: Foliis quernis plumarum atque straminum loco indormiebat: Damarum carne creberrimè vescebatur; quia credebat, hæc tria præ reliquis corruptioni diutius resistere.

10.

Annotationem, meo quidem judicio, meretur, Asthmaticum & Podagricum curatum fuisse ab utriusque Paroxysmo, superveniente & diu durante Gonorrhœa Virulenta; unde argumentum sumo pro utilitate diversionum, quanquam hic fonticulus plus evacuat, ac fonticuli in pede & brachio.

11.

Signum hausti veneni arsenicalis externum, â Stahlio in anchiatro annotatum, etiam observavi in fœminâ arsenico interemtâ.

12

Vini potum, glacie refrigeratum, æstivis diebus ordinariè inter prandendum & cœnandum haustum, tam plebs quam Medici Monspelii causam esse dicunt, quod febres malignæ nunc longè rariores sint in istis locis, ac olim: quod, uti plura, debeo Laud. Dn. D. Eichrodt, Patrono & Præceptori meo Honoratissimo.

I.

A*Gricolæ*, precor, ut faveat benedictio cœli.
Non ager, annus enim fructificare solet.

PRÆSES.

II.

DUm solers, morbi quæ sint momenta maligni,
Differis, in pueros qui cadit, inquè Viros;
Deque colore gerit vario *nomen*, varièque
Jam torsit Medicos, quid fiet ille mali?
Prodis, Te variâ *formatum jam arte medendi*
Pollice non uno, re spe què tenere gradum.
Gratulor ex animo hoc specimen! post plura sequantur
Artis & Ingenii: faustaque Praxis eat!

Sic
Nobilissimo Dn. Candidato,
Fautori suo certissimo,
ex veteri affectu applaudit,

T. M. I. G. S. R.

III.

VAriolæ, Papulæquè atque exanthemata caussas
Unde suas habeant, quove medenda modo:
Differis ingenii multa cum laude, docesque
Tollere pestiferum, docte Philippe, malum.
Huc ades, & Juvenem cursu tua signa petentem,
O Camerariade Magne, venire jube.
Inque Sacræ Cathedram rape tecum audacter Hygeæ;
Pars erit ille tui non inhonora gregis.

f.
JO. CASPAR MALSCHIUS,
Gymn. Durl. Prorect. & Prof.

IV.

Duris Nomen *agris infindit vomere sulcos,*
Subquè micante Ceres sole resecta cadit.
Omen *at uberius stomacho sua pharmaca spargit,*
Ex ipsoque salus semine summa fluit.

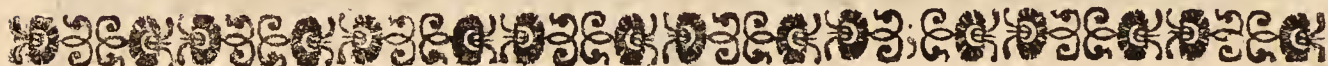
Nobilissimo Dn. Candidato
atquè Amico brevibus applaudit
JOH. PHIL. ELWERT, M. D.
Phys. ordin. Vayhing.

V.

SUspectos *Flores*, fœda *Exanthemata* curas.
Hinc *efflorescet* non mala fama TIBI.

Clarissimo Dn. Candidato
gratulabundus apposuit
ALEXANDER CAMERARIUS, Med. Licent.

VI.

WAs Kinder-Pochen seyn? sind keine Kinder-Possen;
Es hat schon mancher Artzt den Kopff daran verstossen.
Dann wie und was Gestalt/ warum und auch woher
Solch eine Kranckheit komm? fällt manchem noch zu schwer.
Diß aber wissen wir/ daß auff der gantzen Erden
Auch selbst die Doctors nicht davon verschonet werden/
Nun Du mit grossem Ruhm von solchen disputirst/
Was hinderts/ daß Du nicht darneben absolvirst?
Und stellest jedermann es Sonnenklar vor Augen/
Daß Bauren-Mittel offt am allerbesten taugen.

Dieses setzte seinem Wehrtgeschätzten Hr. Lands-Mann
mit eilender doch wohlmeynender Feder allen fernern
Succeß hertzlich anwünschend

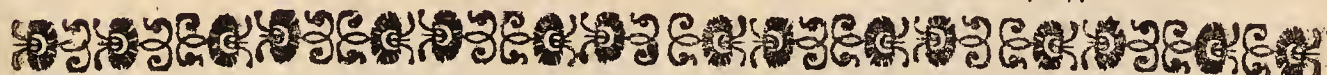
Tobias Friedrich Hock/
Geheimer Registrator zu Eßlingen.

VII.

BEy einem Medico kommts auff die praxin an/
Der Herr LICENTIAT muß mir dabey gestehen/
Daß ein Hauß-Mittelein offt bestens helffen kan.
Ich möchte seiner Kunst nun eine Probe sehen/
Drum/ frag ich/ wie man sonst pflegt bey der Pfeffer-Ruth/
Vor welche Zuständ ist wohl auch der Pfeffer gut?

Mit diesem wenigen wollte Hr. Licentiaten zu rühmlichst vollbrachten Studiis gratuliren/ und sich zu gutem Angedencken befehlen

der Verfasser.

VIII.

DE *Varis variant variorum* dogmata: rebus
Fac TUUS in *Variis* non *varietur* amor.

Hisce affectum suum Fratri suo Suavissimo significare gratulabundus voluit

M. J. J. BAUR, SS. Theol. Stud.

